

Tästä lähdeettiin

Vuonna 2006 tuli kuluneeksi kymmenen vuotta ammatillisten opettajakorkeakoulujen syntymisestä. Opettajakorkeakoulujen toiminta alkoi elokuussa 1996, jolloin laki ammatillisesta opettajakoulutuksesta tuli voimaan. Takana oli monen vuoden ajanjakso, joka sisälsi useita lainsäädäntöhankkeita työryhmineen, selvityksi-neen, kuulemisineen ja neuvotteluineen.

Vuonna 1987 ammatillista koulutusta koskeva lainsäädäntö uu-distettiin kokonaan siten, että koulumuotokohtaisista laeista luovuttiin ja tilalle tuli yksi laki ammatillisista oppilaitoksista. Kou-lumuotokohtaiset asetukset säilytettiin, vaikka ne rakenteeltaan ja sisällöltäänkin olivat lähes samanlaiset. Samaan kokonaisuudistuk-seen kuului myös ammatillista opettajankoulutusta koskevien sään-nösten uudistaminen. Vuonna 1990 annettiin laki ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista. Tässä yhteydessä Jyväskylän ja Hä-meenninnan ammattikoulujen opettajaopistoista tehtiin ammatillisia opettajakorkeakouluja. Sen lisäksi ammatillista opettajankoulutus-ta järjestettiin 14 ammatillisen oppilaitoksen opettajankoulutus-osastossa. Ammatillinen opettajankoulutus sai tällöin oman lakinsa, mutta koulutusta järjestävät yksiköt säilyivät ennallaan.

Vuoden 1990 laki oli vain välivaihe ammatillisen opettajankou-lutuksen kehittämisessä kokonaisuudessaan. Hyväksyessään lain eduskunta kiirehti opettajankoulutuksen kehittämisen valmistelun käynnistämistä. Erityisesti kiirehdittiin pieniin yksiköihin hajautet-tujen opettajankoulutusyksiköiden tarkoituksenmukaista järjestä-mistä koskevien selvitysten tekemistä.

Opettajankoulutuksen kehittäminen jäi joksikin aikaa am-mattikorkeakoulu-uudistuksen jalkoihin. Vuonna 1991 säädettiin

ammattikorkeakoulujen kokeilulaki ja voimavarat käytettiin ammattikorkeakoulukokeilujen käyntiin saattamiseen. Ammatillista opettajankoulutusta koskevat järjestelyt etenivät ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen myötä, mutta ei vielä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain säätämisen yhteydessä.

Ammatillisten oppilaitosten määrää vähennetään ja kunnallistetaan

Valtioneuvoston vuosille 1991–1996 hyväksymän ja vuonna 1993 tarkistaman koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan ammatillisen koulutuksen oppilaitosverkkoa oli tarkoitus kehittää siten, että ammatillisten oppilaitosten ylläpitäjien määrää tuli vähentää kokoamalla oppilaitoksia mahdollisuuksien mukaan seutukunnittain saman ylläpitäjän alaisuuteen. Lisäksi valtion ammatillisia oppilaitoksia tuli kunnallistaa ja yksityistää. Samalla syntyi ammatillisen opettajankoulutuksen häiriöttömän jatkumisen turvaamiseksi tarve mahdollistaa opettajankoulutusosastojen toimiminen kunnallistetussakin oppilaitoksessa, kunnes lopulliset ratkaisut opettajankoulutuksen järjestämiseksi oli mahdollista tehdä. Tämä edellytti ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain muuttamista.

Opetusministeriön asettama työryhmä ehdotti vuonna 1993, että silloinen ammatillisten opettajankoulutuslaitosten verkko uudistetaan muodostamalla myöhemmässä vaiheessa ammattikorkeakoulujen yhteydessä toimivia silloista laaja-alaisempia ammatillisia opettajakorkeakouluja, joita voisi olla kolmesta kuuteen.

Vuonna 1995 annetun lainmuutoksen nojalla opetusministeriö antoi luvan opettajankoulutusosaston perustamiseen kunnallistettuihin Tampereen teknilliseen oppilaitokseen ja Kurun normaali-metsäopistoon sekä Oulun terveydenhoito-oppilaitokseen ja Helsingin sairaanhoito-opistoon.

Uudenmaan maaseutuopiston, Lepaan puutarhaoppilaitoksen, Wetterhoffin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen, Lahden muotoiluinstituutin sekä Järvenpään ja Keski-Suomen kotitalousopettajaopistojen opettajankoulutusosastot lakkautettiin. Kolmen ensiksi mainitun oppilaitoksen opettajankoulutustehtävät siirrettiin Hämeenlinnan ammatillisen opettajakorkeakoulun tehtäväksi ja kolmen viimeksi mainitun Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun tehtäväksi siten, että ne hoidettiin edelleen asianomaisten kunnallistettujen oppilaitosten yhteyteen jääneissä yksiköissä. Nämä järjestelyt olivat voimassa siihen saakka, kunnes pysyvät päätökset oli mahdollista tehdä.

Ammatillinen opettajankoulutus ammattikorkeakouluihin

Tuskin mainittu lainmuutos oli tullut voimaan, kun opetusministeriö asetti lokakuussa 1995 selvitysmiehen, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus ammatillisen opettajankoulutuksen uudelleenjärjestelystä siten, että koulutus sijoitetaan viiden ammattikorkeakoulun yhteyteen.

Selvitysmies jätti esityksensä opetusministeriölle tammikuun alussa 1996. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta opettajankoulutuksesta valmisteltiin selvitysmiehen esityksen pohjalta. Eduskunta käsitteli asian rivakasti, ja laki tuli voimaan elokuun alusta 1996. Ammatillinen opettajankoulutus tuli järjestäväksi Helsingissä, Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Tampereella ja Oulussa – kaupungeissa, joihin se oli jo määrällisesti keskittynyt. Uudelleenjärjestely toteutettiin asteittain siten, että vuonna 1996 ammatillinen opettajankoulutus aloitettiin Hämeen, Oulun ja Tampereen ammattikorkeakouluissa sekä vuonna 1997 Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulussa ja Jyväskylän ammattikorkeakoulussa eli sitä mukaa kuin ammattikorkeakoulut saivat toimi-

luvan. Ruotsinkielinen ammatillinen opettajakoulutus ehdotettiin kokonaisuudessaan järjestettäväksi Åbo Akademin kasvatustieteiden tiedekunnassa. Samalla ammatillisen opettajakoulutuksen johto, valvonta ja kehittäminen siirtyivät Opetushallituksesta opetusministeriöön.

Tavoitteena oli luoda sellainen ammatillisten opettajakoulutusyksiköiden verkosto, jolla voitiin turvata korkeatasoinen opettajakoulutus samalla kun se on tehokas ja taloudellinen. Tämä edellytti ammatillisen opettajakoulutuksen kokoamista entistä huomattavasti tehokkaampiin ja voimakkaampiin yksiköihin. Lisäksi ammatillisen opettajakoulutuksen sijoittamisen ammattikorkeakoulujen yhteyteen katsottiin luovan mahdollisuudet opettajakoulutuksen kehittymiselle omassa toimintaympäristössään.

Ammatilliset opettajakorkeakoulut ovat toimineet nyt kymmenen vuotta. Niistä on tänä aikana kehittynyt kokonsa puolesta toimivia ja laaja-alaisia ammatillista opettajakoulutusta hoitavia asiantuntijayksiköitä. Niiden rahoituskin on nyt tulossa entistä vakiintuneemmalle pohjalle. Ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut ottavat ammatillisten aineiden opettajansa suoraan työelämästä. Ammatillisten opettajakorkeakoulujen keskeisenä tehtävänä on pyrkiä antamaan opettajina toimiville tai opettajiksi aikoville sellaiset pedagogiset valmiudet, että he kykenevät opettamaan ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa opiskeleville nuorille ne ammatilliset tiedot ja taidot, jotka ovat tarpeen tutkinnon suorittamiseksi ja työelämässä selviämiseksi. Työelämä ympärillämme näyttää muuttuvan ja kehittyvän jatkuvasti. Ammatillisten opettajakorkeakoulujen tärkeänä tehtävänä on myös seurata tätä kehitystä, jotta ne pystyvät vastaamaan tarpeisiin ja kouluttamaan uudet opettajat. Opettajien tulee puolestaan kouluttaa nuoret jatkuvasti muuttuvaan yhteiskuntaan – nuoret, jotka eivät ehkä koskaan voi tietää, mitä heistä isona tulee, ja joiden elämä on muutenkin epävarmaa. Ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa nuorille tietoja ja taitoja, joiden avulla he pystyvät vaikuttamaan omaan tulevaisuuteensa.

Toivotan ammatillisille opettajakorkeakouluille ja niiden henkilöstölle jaksamista ja onnistumisia tärkeässä tehtävässään uuden vuosikymmenen alkaessa.

Matti Rajakylä
hallitusneuvos
opetusministeriö